

FÖRSVARSMAKTEN

MARINEN

Marinens utveckling

Niklas Gustafsson/Försvarmakten

Marinens utveckling

Med anledning av den aktuella försvarsdebatten känns det angeläget att beskriva marinens uppgifter och användande. Jag vill samtidigt ge min syn på utvecklingen av de marina förbandstyperna, dvs. korvetförband, ubåtsförband, amfibieförband, minröjningsförband, sjöoperativ helikopter, samt marin ledning och logistik. Denna korta skrift hoppas jag ökar både förståelse och intresse för marinens del i det svenska försvaret.

Jan Thörnqvist, Konteramiral, oktober 2013.

Marina förutsättningar

Dagens samhälle kännetecknas av den så kallade ”just in time”-principen som innebär att handeln söker minska kostnader genom att minimera lagerhållningen. Det innebär att det svenska samhället är starkt beroende av ett ständigt fungerande varuflöde och att Sveriges säkerhet är tätt knuten till säkerheten i hela det internationella systemet.

En stor del av varuflödet transporteras över hav och i vårt närområde utgör Göteborgs hamnar en betydelsefull nod i det internationella transportsystemet. Ett av Sveriges största nationella intressen är att sjöfart till och från svenska hamnar sker utan störningar. Skydd av sjöfart är en uppgift som omfattar civila, militära, statliga och icke-statliga aktörer.

Östersjön och Västerhavet utgör en unik miljö. Vårt närområde är tätbefolkat, har en omfattande sjötrafik, specifika djup- och vattenförhållanden och skärgård. Militärgeografen ställer specifika och unika krav på såväl svenska marina fartyg och system, som på uppträdande och taktik.

De arktiska sjövägarna öppnas allt mer genom klimatförändringar, vilket innebär att transportflödet till och från vårt närområde kan öka den vägen. Det innebär också att stora naturtillgångar kan bli tillgängliga i det arktiska området.

Anna Norén/Försvarmakten/Combat Camera

Anna Norén/Försvarmakten/Combat Camera

I EU pågår en allmän okoordinerad minskning av de militära resurserna, samtidigt som andra ökar sin militära förmåga. Detta kan leda till en förskjutning i den strategiska balansen i vårt närområde.

Den militärteknologiska utvecklingen innebär nya möjligheter till uppträdande med nya typer av farkoster, förbättrade sensorer och vapen med allt längre räckvidder. Detta leder i sin tur till att avancerade system används i såväl låga som höga konfliktnivåer.

Ett eventuellt angrepp mot Sverige skulle sannolikt kunna komma att genomföras som infiltrationer eller angrepp på vitala funktioner som till exempel kommunikationer. Sverige kan också bli utsatt för angrepp i syfte att för en kortare tid besätta viktig terräng, som till exempel Gotland.

Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige bör därför kunna såväl ge som ta emot militärt stöd.¹ Detta kan ha en betydande marin dimension.

1. Ett användbart försvar. Regeringsproposition 2008/2009:140, samt ytterligare fastställt i Försvarsberedningens rapport våren 2013

Uppgifter

Försvarmakten ska förebygga och hantera konflikter och krig. Enskilt eller tillsammans med andra länder, myndigheter och organisationer ska Försvarmakten kunna:

- Försvara Sverige, värna svenska intressen och främja säkerheten genom insatser i Sverige, i närområdet eller globalt.
- Upptäcka och avvisa kränkningar av eget territorium och värna Sveriges suveränitet och nationella intressen utanför territoriet.
- Vid behov stödja övriga samhället.

Marinen ska:

- I första hand verka i vårt närområde genom att skydda svenska intressen till havs.
- Verka förebyggande, konfliktdämpande och stabiliserande.
- Kunna möta en kvalificerad motståndare i alla konfliktnivåer och under lång tid.
- Samverka med övriga stridskrafter, länder, myndigheter och organisationer.
- Till största del utgöras av stående förband.

Marina operativa koncept

Tre marina operativa koncept har utarbetats i syfte att beskriva hur och i vilken omfattning marinen, enskilt eller i samverkan med andra, löser ställda uppgifter över hela konfliktskalan.

- *Sjöövervakning* utgör den dagliga verksamheten vid de marina insatsförbanden. Den ställer krav på en kontinuerlig övervakning av vårt territorialhav och angränsande farvatten och en hög beredskap med kvalificerade enheter för att kunna möta kränkningar eller andra hot mot våra nationella intressen. Den genomförs i samarbete med både svenska och internationella aktörer och med övriga delar av Försvarmakten.
- *Sjöfartsskydd* kan genomföras som en punktinsats eller under en längre tid. Insatsen kan variera från att övervaka sjötrafik till att skydda sjöfart genom att eskortera i valda områden. Insatsen kräver uthållighet och förmåga att skydda andra.
- *Kustförvarsoperation* innebär att hejda eller störa ett väpnat angrepp mot svenskt territorium. Den ställer krav på att kunna verka mot mål under, över och på ytan, på land, i skärgård och fritt till sjöss. En angripare ska mötas tidigt och i samverkan med övriga delar av Försvarmakten i syfte att hindra en landstigning på svenskt territorium.

De operativa koncepten beskriver ingående enheter, samarbetsbehov med andra och krav på förmågor. De marina insatsförbanden ska vid behov kunna genomföra ett eller flera av koncepten parallellt, vilket ställer särskilda krav på ett väl utvecklat samarbete med övriga stridskrafter, myndigheter och nationer. Insattstyperna ska kunna genomföras fritt till sjöss och i den amfibiska miljön med tyngdpunkt på svensk kust och skärgård i anslutning till prioriterade bas- och hamnområden.

Anton Thorstensson/Försvarmakten/Combat Camera

Prioriteringar

- Ett väl fungerande personalförsörjningssystem där rekrytering, utbildning och utveckling av personalen är viktiga delar.
- En kontinuerlig övervakning av vårt territorialhav och angränsande havsområden, med enheter i beredskap för att avvisa kränkningar och andra hot mot svensk suveränitet och nationella intressen.
- Förmåga att leda och verka i en för uppgiften sammansatt marin insatsstyrka. Detta ska kunna ske nationellt och internationellt, med sjö- och amfibiestridskrafter, underhållsförband, helikoptrar och i samverkan med flyg- och markstridskrafter.
- En väl fungerande samverkan mellan marinen och flygvapnet för att kunna bekämpa mål på långa avstånd och utveckla samverkan med sjöoperativ helikopter.
- En fortsatt utveckling av sättet att öva så att det sker under realistiska förhållanden och med samma metoder som vid skarpa insatser.
- En fortsatt utveckling av det nordiska samarbetet för att öka kunskapsnivån inom utpekade områden och skapa bättre övningsförutsättningar.

Marina utvecklingsbehov

Utvecklingen i marinen ska omhänderta marina kompetensbehov och präglas av långsiktighet. Det ska finnas en balans i utvecklingen av teknik, utbildning, taktik och infrastruktur.

Samverkan med andra myndigheter, organisationer och länder ska fortsatt utvecklas för att kunna delta i marina säkerhetsoperationer. Som en del i detta utvecklas utbytet av sjölägesinformation genom internationella samarbeten.

Ubåtarna är en viktig underrättelseplattform. Ubåtens förmåga att delta mer aktivt i den gemensamma underrättelseinhämtningen och i den gemensamma striden ska utvecklas samtidigt som den autonoma förmågan inte ska nedgå.

Stridsfartygen, främst Visbykorvetterna, ska fortsätta att utvecklas för sjöstrid i de tre marina dimensionerna: över, på och under ytan. Framtida fartyg utvecklas i syfte att kunna verka i samtliga marina operationstyper och i alla konfliktnivåer.

Dimensionerande krav är att nästa generations stridsfartyg (NGS) ska kunna ha medeltung helikopter ombord, en god uthållighet och en utökad ledningsförmåga. Den sjöoperativa helikoptern ska utvecklas till en integrerad del av marinstridskrafterna, främst i ubåtsjakt och ytmålsbekämpning på långa avstånd, men även i sjöövervakning.

Amfibieförbanden ska vidareutveckla förmåga att kontrollera och verka i övergången mellan land och vatten och i synnerhet i svensk skärgårdsterräng. Förmågan till väpnad strid mot sjö- och markmål ska fortsatt utvecklas, liksom förmågan att skydda sjötrafik och prioriterade hamn- och basområden.

Minröjningsförbanden ska fortsatt utveckla förmågan till sjöminröjning både på stora djup fritt till sjöss, i skärgård och i prioriterade leder, hamnar och basområden. Användandet av olika typer av sensorer och autonoma farkoster vid minjakt ska fortsatt utvecklas.

1.Ubåtsflottiljen/Försvarmakten

Marcus Åhlén/Försvarmakten/Combat Camera

Niklas Ehlén/Försvarmakten/Combat Camera

Den marina logistiken ska utvecklas mot en central prioriterande, samordnande och stödjande funktion (Marin basbataljon). Systemet ska fortsatt vara modulärt och flexibelt i syfte att kunna stödja en behovsammansatt marin insatsstyrka.

Målbilden är att den marina basbataljonen ska utgöra en ständigt aktiv FLS (Forward Logistic Site) för svenska marina enheter. Stöd till annat land eller organisation (Host Nation Support, HNS) ska vidareutvecklas.

Förmåga till samordnad sjömålsbekämpning med längre effektiva räckvidder och högre samordnad effekt ska vidareutvecklas. En vision är ett integrerat luftförsvarskoncept där marinstridskrafter, luftstridskrafter och markbaserat långräckviddigt luftvärn samverkar.

Utveckling sker ständigt, i vardagen och över tiden. Dagens marin är en produkt av många decenniers ansträngningar och utvecklingen måste få ta sin tid och plats. En kontinuerlig utveckling är en förutsättning för att marinen ska kunna vara en trovärdig och relevant del i morgondagens försvarsmakt bortom 2020.

Anna Norén/Försvarmakten/Combat Camera

Kristina Swaan/Försvarmakten

FÖRSVARSMAKTEN

 MARINEN

Sjöstridsskolan, Funktionsenheten, Box 527 371 23 Karlskrona
E-post: c-funke-sss@mil.se www.forsvarsmakten.se/marinen